

22.6.2009

POSEBNOSTI DELOVANJA TIHE DRUŽBE

Tiha družba je obligacijsko pravno razmerje, ki nastane s sklenitvijo pogodbe med: obstoječo osebno ali kapitalsko družbo (nosilcem tihe družbe) in drugim subjektom, ki je lahko fizična ali pravna oseba (tihan družbenik). Na podlagi pogodbe tihan družbenik prispeva denar, sredstva ali storitve in v zameno dobi pravico do udeležbe pri kasnejšem dobičku.

Na podlagi pogodbe tihan družbenik prispeva denar, sredstva ali storitve in v zameno dobi pravico do udeležbe pri kasnejšem dobičku.

V praksi se tihe družbe ustanavljajo v dveh oblikah glede na položaj tihih družbenikov:

- a) posojilno razmerje - položaj tihega družbenika je podoben posojilodajalcu, ki namesto obresti dobiva delež dobička;
- b) korporacijsko razmerje - tihan družbenik je podoben družbeniku, saj mu lahko nosilec tihe družbe zagotovi tudi upravljalne pravice.

V skladu s 158. členom Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) nastane tiha družba s pogodbo, na podlagi katere tihan družbenik s premoženjskim vložkom v podjetje koga drugega – takoimenovanega nosilca tihe družbe, pridobi pravico do udeležbe pri njegovem dobičku. V pravnem prometu tihan družbenik tako ne nastopa, temveč v pravnem prometu nastopa le nosilec družbe, ki je izključni nosilec vseh pravic in obveznosti iz poslovanja tihe družbe.

Posebnost tihega družbenika, kakor že ime družbenika pove, je v tem, da ni znan. To pomeni, da ime ali priimek tihega družbenika ne sme biti v firmi nosilca tihe družbe, sicer je tihan družbenik, ki je za to vedel ali bi moral vedeti, odgovoren upnikom za obveznosti nosilca tihe družbe solidarno z vsem svojim premoženjem.

Temeljna pravica tihega družbenika je udeležba pri dobičku nosilca tihe družbe. Če v pogodbi ni določeno drugače, se uporablja načelo sorazmerja med vrednostjo sredstev v podjetju nosilca tihe družbe in vrednostjo premoženjskega vložka tihega družbenika v času nastanka tihe družbe. Nosilec tihe družbe mora na koncu vsakega poslovnega leta izračunati dobiček ali izgubo in tihemu družbeniku izplačati dobiček, ki mu pripada na podlagi njegovega vložka. Pri izgubi je tihan družbenik udeležen do zneska vpisanega, četudi še nevplačanega vložka. Tihan družbenik tudi sodeluje pri izgubi tihe družbe do višine vrednosti plačanega vložka. Pri izgubi se vložek tihega družbenika zmanjšuje za sorazmeren delež. Dokler je njegov vložek zmanjšan zaradi izgub, se letni dobiček uporablja za kritje izgube, če ni dogovorjeno kaj drugega.

Vsa pogodbeno razmerja so določena s pogodbo med tihim družbenikom in nosilcem tihe družbe, medtem ko za nosilca tihe družbe velja, tako kot za vsakega lastnika katerekoli družbe, da ravna v vseh pravnih poslih s skrbnostjo dobrega gospodarja.

Tihi družbenik ima pravico od nosilca tihe družbe zahtevati prepis letnega poročila in vpogled v poslovne knjige in knjigovodske listine. Če nosilec tihe družbe ne ugotovi zahtevam tihega družbenika iz prejšnjega odstavka, lahko sodišče na zahtevo tihega družbenika odloči, naj se mu izroči prepis letnega poročila in predložijo poslovne knjige in knjigovodske listine. Pravice tihega družbenika o vpogledu v letno poročilo in poslovne knjige se tihemu družbeniku ne morejo niti izključiti, niti omejiti.

Ko tiha družba preneha, mora nosilec tihe družbe, v skladu s pogodbo izdelati obračun s tihim družbenikom in izplačati v denarju vložek tihega družbenika, razen če sta se s pogodbo dogovorila drugače.

Prenehanje tihe družbe določa 164. člen ZGD-1. Tiha družba lahko preneha:

- s potekom časa, za katerega je bila ustanovljena,
- s sporazumom med nosilcem in tihim družbenikom,
- z opustitvijo dejavnosti nosilca tihe družbe,
- s smrtjo ali prenehanjem nosilca tihe družbe, razen če pogodba ne določa česa drugega,
- z odpovedjo tihega družbenika ali
- na podlagi sodne odločbe.

V primeru stečaja nad nosilcem tihe družbe lahko tihi družbenik za že vplačan ali v trenutku začetka stečaja že dospel vložek, ki presega del izgube, ki bi ga tihi družbenik moral plačati, do nosilca uveljavljati svojo terjatev kot stečajni upnik. Dela vložka, ki do začetka stečaja nad nosilcem tihe družbe še ni dospel, tihemu družbeniku ni treba vložiti v stečajno maso, ne glede na del izgube, ki bi jo moral plačati.

Če se je v zadnjem letu pred začetkom stečaja tihemu družbeniku vložek v celoti ali deloma vrnil ali njegov delež pri izgubi v celoti ali deloma oprostil sporazumno, lahko stečajni upravitelj vrnitev ali oprostitev izpodbija ne glede na to, ali se je vrnitev ali oprostitev zgodila ob prenehanju ali brez prenehanja tihe družbe, razen, če je prišlo do spremenjenih okoliščin po sklenitvi takšnega sporazuma, ko izpodbijanje takšnega sklepa ni več mogoče.

Pripravila: mag. Mojca Kunšek